

אמנות

ליאוניד בלקלב הוא הזוכה בפרס שיף לאמנות פיגורטיבית-ריאליסטית

בלקלב יציג תערוכת יחיד במוזיאון תל אביב בשנת 2015. מנימוקי הוועדה:
"ליאוניד בלקלב בולט באיכות ציוריו בכלל ובאיכות דיוקנאות בפרט"

לעקוב

איתן בוגנים

16 ביוני 2014

ליאוניד בלקלב הוא הזוכה בפרס שיף לאמנות פיגורטיבית-ריאליסטית לשנת 2014. בלקלב, יליד 1956 במולדוביה, זכה בסכום של 10,000 דולר ויציג תערוכת יחיד במוזיאון תל אביב בשנת 2015. הפרס על שם חיים שיף יוענק זו השנה השביעית בטקס שיתקיים במוזיאון תל אביב לאמנות ב-23 ביוני 2014. בשנים קודמות זכו בפרס הצייר דוד ניפו, אלדד פרבר, סיגל צברי, ערן רשף ועוד.

ועדת השופטים, אשר בחנה השנה יותר מ-60 אמנים שהגישו מועמדות לפרס, כללה את המנכ"לית והאוצרת ראשית של מוזיאון תל אביב לאמנות סוזן לנדאו, האוצרת ורדה שטיינלאוף, דורון סבג, גיל ברנדיס, האוצר דורון לוריא ונציג המשפחה דובי שיף.

"ליאוניד בלקלב בולט באיכות ציוריו בכלל ובאיכות דיוקנאות בפרט". נימקה הוועדה, "מאז עלייתו ארצה בשנת 1990 הוא ממשיך לצייר בשפה פיגורטיבית, מכחול אקספרסיבי ורגישות נדירה לאור - דמויות מסביבתו הקרובה ונופים הנקרים על דרכו. בציורי בלקלב נמצאת אנושיות מהולה בליריות. הדיוקנאות העצמיים המצוירים על קרשים שבורים ומנוסרים מסגירים ייסורי נפש של דמות כחושה ומוארכת, מהם ניבטים פני האמן בתפילה המשועת לישועה. ליאוניד בלקלב מצייר באינטימיזם מהול בחוויה דתית של אמן מאמין".

ליאוניד בלקלב, דיוקנאות: 2001-2005

סבינה שביד | ביקורת | 22/08/2015

המסע של ליאוניד בלקלב אל הישראליות

"אם יש לך ילדים, אתה יודע שצריך גם להתפרנס", אומר בלקלב לשעיה יריב, בעל הגלריה המייצגת אותו. הוא מצייר ללא הרף משפחות סביב לשולחן האוכל, עד שנראה כי אין דבר שלם ויפה יותר בעיניו מלראות את ילדיו אוכלים לשובעה". על התערוכה "ליאוניד בלקלב: חוקר דיוקנאות אובססיבי", המוצגת במוזיאון תל-אביב.

SHARE

שיתוף 0

פוסט

ליאוניד בלקלב - דיוקן עצמי לובש ציצית, 2001

התערוכה "ליאוניד בלקלב: חוקר דיוקנאות אובססיבי", המוצגת הקיץ במוזיאון תל-אביב, מכילה את דיוקנאות האמן עצמו, דיוקנאות בני משפחתו ודיוקנאות ידידיו, מכריו ואנשים שהזמינו אצלו את דיוקנם. היצירות צוירו כולן אחרי עלייתו של בלקלב לישראל ב-1990. בפורטרטים העצמיים מתקופה זו ניכר חיפוש המלווה בתהייה. "מי אני?", שואלות העיניים העצובות והספקניות, הנראות לא פעם כמביטות בדמות שבראי כבאדם זר.

"אני צייר", משיבה קבוצת תמונות גדולה. "יש בי כוח לברוא על גבי הבד הלבן דמות, את דמותי שלי, ויש בכוחי למחוק אותה בצבע הגרונד הלבן. כאשר אני מצייר את עצמי, איני מצייר רק בחור מרושל העוסק בציור, אלא אני בורא את עצמי כאדם יוצר, חושב ומרגיש. אני נותן בכך ביטוי לא רק להיותי אדם שנברא בצלם, אלא גם למאמץ המתמיד שלי להיות אדם המגשים את הכישרון שבו התברכתי, וכך אני חושף את היכולות הרוחניות הטמונות בי כאמן".

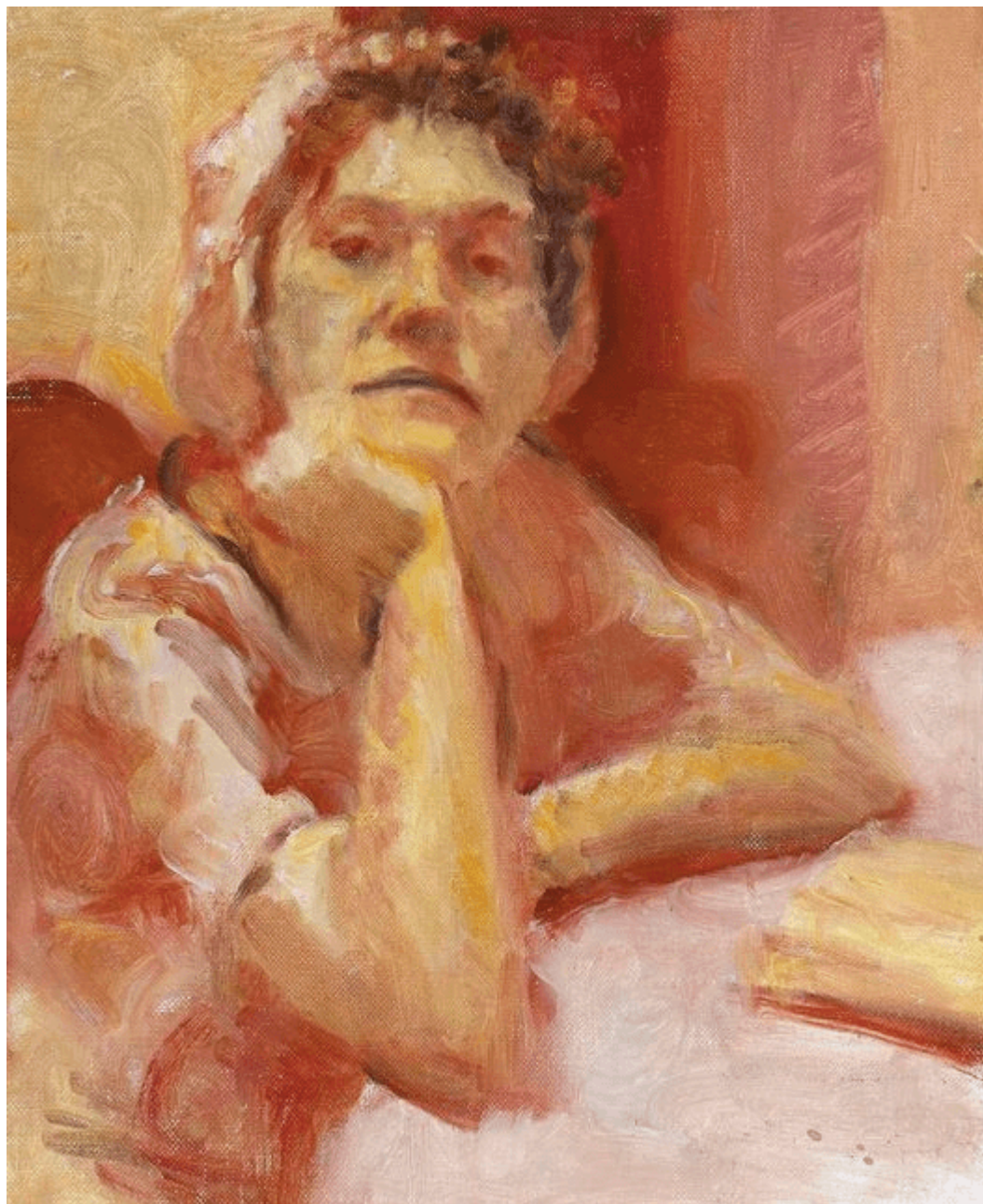
ליאוניד בלקלב – דיוקן עצמי לובש ציצית, 2001

הצורך שיש לאדם להגדיר את זהותו הוא צורך אוניברסלי. אם האדם הוא צייר, הוא עושה זאת על-ידי ציורי דיוקן. כך עשו אמנים רבים, וביניהם רמברנדט, ולאסקו והצייר האוקראיני החשוב איליה רפין – מכולם למד בלקלב. לגבי יהודי מברית-המועצות הקומוניסטית שהיגר למולדת הישראלית-יהודית, הצורך להגדיר זהות מובהק יותר, וגם קשה יותר. המולדת החדשה קרובה, אך זרה מבחינה תרבותית. אוקראינה, האם החורגת, מוכרת ואף אהובה מבחינה תרבותית, אך מתנכרת לאמן היהודי. אחד הדיוקנאות העצמיים המרשימים ביותר של בלקלב, "דיוקן עצמי לבוש ציצית" (2001), שנוצר 11 שנה אחרי עלותו ארצה, מבטא את המהלך הזה באופן המרתק ביותר.

בתמונה זו מתייצב האמן מול הצופה במלוא גופו, חשוף חזה, לבוש ציצית. אין הוא מוסתר על-ידי התמונה שהוא מצייר או על-ידי רהיט מזדמן. זהו דיוקנו האמיתי, מעין "ורה אייקון" ("הדימוי האמיתי", כינויה של הצורה שהוטבעה על מגבת שניתנה לישו בדרכו לגולגולתא), שבו הוא מכריז על עצמו כיהודי שומר מסורת. לקומפוזיציה, כמו למשיחות המכחול וסוג התאורה, חשיבות רבה בהבעת התמונה.

ברבים מן הדיוקנאות העצמיים של בלקלב הקווים המגדירים את הדמות או את הבגד סוערים מאוד. בתמונות אחרות הם זורמים ברכות. תמונות רבות טובלות באור בהיר וחם, לפעמים אפילו אור ירושלמי אדמדם עז, הגורם לדמויות להיספג לתוך סביבתן. כולן, בדרכים שונות, מנסות לספר את סיפורן של הדמויות בהן.

ליאוניד בלקלב – דיוקן פולינה, אשת האמן, 1996

בלקלב מרבה לצייר את פולינה אשתו, עד שאנו לומדים להכירה גם כאשר היא מנמנמת רפויה, או משעינה את סנטרה בנחישות על כף ידה, פעם בכובע חדש ואלגנטי, מעיינת בכתב-עת, ופעם בהריון, מודאגת מעט. הוא מצייר אותה לבדה, וגם עם אמה. הוא מתבונן בה מאחורי כן הציור כאשר היא מוזגת מרק לכל המשפחה המסבה לשולחן האוכל, שולחן גדול ורחב, שיש בו מקום לילדים אחדים, לסבתא זקנה וגם לחתולים הרובצים על אדן החלון ואורבים לרגע שאחד הילדים יכבד גם אותם בשאריות המזון.

בלקלב לא הספיק ליהנות מבית הוריו שנים רבות. כשהיה בן 14 עזב את ביתו שבכפר מולדבי קטן ונסע לבדו לקייב, העיר הגדולה, כדי ללמוד ציור. עכשיו, משהתגשם החלום, הוא יכול ליהנות גם מהיותו "פטר פמיליאס", אב למשפחה שהוא מסוגל לפרנס. "אם יש לך ילדים, אתה יודע שצריך גם להתפרנס", אומר בלקלב לשעיה יריב, בעל הגלריה המייצגת אותו. היות אב למשפחה חשוב בעיניו לא פחות מהיות צייר. הוא מצייר ללא הרף משפחות לשולחן האוכל, עד שנראה כי אין דבר שלם ויפה יותר בעיניו מלראות את ילדיו אוכלים לשובעה.

ליאוניד בלקלב – דיוקן עצמי, 2014

משפחה, שלושה דורות המסבים יחד סביב לשולחן, היא משפחה שזכתה בחסד, והחסד מתבטא באור המאיר את התמונה. גם בני משפחת קורץ, ידידי האמן, זוכים לשבת שוב ושוב סביב שולחן האוכל, כי האכילה

בכלל והאכילה בצוותא בפרט אינם דבר טריוויאלי, אלא רגע של התעלות הנפש, אולי אפילו רגע מקודש, וכדאי להזכיר שבתפיסה היהודית יש לישיבת כל המשפחה סביב שולחנה משמעות ריטואלית מקודשת.

בלקלב מצייר את ילדיו שוב ושוב. הילדים בתמונותיו מתפתחים וגדלים. הנה יוסי הקטן כבר נער לפני הגיוס ופניו דומים לפני אביו כאשר היה נער. דוד הילד גבה-קומה מאוד, ומוריה נעשתה כמעט עלמה. אפילו דביר הקטן עומד על רגליו בתוך הלול, ואפשר לחוש מעין אושר שליו השורה על הבית.

עולמו של אדם אינו רק בתוך משפחתו, הוא גם בין בני-אדם רבים המקיפים אותו. חדר שלם בין חדרי התערוכה מוקדש לדיוקנאות של אנשים שאינם בני משפחת האמן. יש ביניהם ידידים מן השכונה, מבית-הכנסת, ידידים שאפשר לדבר איתם על אמנות וגם כמה אנשים המוכרים לכולנו כאנשי ציבור. דומה שהאמן משתדל לומר לנו משהו על פנימיותם. את רמי פרסוב הוא מתאר כ"מתבונן", את טדי קולק כאיש שהתעייף מן העשייה ונשען במרפקו על מסעד הכיסא, פיו קפוץ ועיניו ריקות ממבע. את גדעון עפרת, חוקר האמנות, הוא מצייר בעדינות כשהוא טובל באור רך, עיניו מביטות מעל זוגיות המשקפיים במבט בוחן, אולי אפילו מאוהב במה שרואות עיניו – אולי האמן, אולי יצירתו.

ליאוניד בלקלב – דיוקן משה, 2011

בלקלב, כאמור, נולד בברית-המועצות ושם קיבל את השכלתו האמנותית. בעלותו ארצה ב-1990 פגש מרחב אמנותי שאופיין בזלזול באמנות "ריאליסטית" ו"אקדמית", שנחשבה למיותרת ונחותה אחרי המצאת הצילום. ציוריו של בלקלב לא הידהדו את הזרם המרכזי בישראל, אבל הם היו כל-כך מלאי הבעה, כל-כך כנים ועשויים בכישרון כה רב, שאפילו הכוהנים הגדולים של ה"מודרנה" והמופשט התאהבו בהם ובאמן. בייחוד תמכו בו בני מולדתו הקודמת, שעלו ארצה עוד בשנות ה-20 של המאה הקודמת – יחזקאל שטרייכמן ואשתו צילה, דב פייגין, אהרון גלעד, יאן ראוכוונגר (עולה קצת יותר ותיק מבלקלב עצמו) וגם הגלריסט הישראלי שעיה יריב.

השנה זכה בלקלב בפרס שיף, המוענק ליוצרי אמנות פיגורטיבית-ריאליסטית. הפרס כולל תערוכה במוזיאון תל-אביב, וזו מוצגת שם בקיץ זה. המבקר בה יוכל לעקוב אחר תהליך התפתחותו של האמן מאז עלותו לישראל לפני 25 שנה. הוא יוכל לראות כיצד התמודד הצייר עם סביבתו החדשה, עם עצמו כאדם זר לתרבות הישראלית, וכיצד אימץ אותה. המתבונן ביצירתו יוכל לראות את ההפנמה של יסודות האבסטרקט הישראלי ושילובם בציור הפיגורטיבי-ריאליסטי. הוא יראה גם כיצד האור הירושלמי הבהיר מאיר את הדמויות לא רק כדי שתיראנה לעיני הצופה, אלא בעיקר כדי להאיר את נפשי עמוק שעבר האמן עם עלייתו לארץ – תהליך שבו הפך ממהגר לעולה.

כאשר אמן שואל את עצמו בציוריו: מי אני? הוא שואל גם את הסביבה שאליה הוא פונה: כיצד אני נראה בעיניך? וכאשר הוא מזהה את עצמו בציוריו כיהודי ששב לארצו ולעמו ומצא בה את זהותו כיהודי, שאותה לא הכיר במולדתו, הוא אומר לחברה שאליה הגיע לא רק כיצד הוא רוצה שיראו אותו, אלא גם כיצד היה רוצה שהיא תראה את עצמה וכיצד תקבל את העלייה הבאה אליה. וזהו המסר החשוב של התערוכה היפהפייה ועמוקת ההגות של בלקלב לעצמו, לעולים מברית-המועצות ולחברה הישראלית כולה, הן מבחינת קליטת העלייה והן מבחינת ציפיותינו מעצמנו.

בשיחה עם האוצרת גליה בר-אור אומר בלקלב: "בכל תקופה בחיים צריך לעשות ציור, לא תמיד יוצא ציור, החיים משתנים, הציורים משתנים. אני אדם פשוט. אני צריך לעבוד, לגדל ילדים, אני מאוד במקום שלי בירושלים, בסטודיו שלי... אני חושב שצייר צריך לחיות הרבה שנים בשביל לעשות משהו". אני מקווה שליאונד בלקלב יזכה לשנים ארוכות ובריאות טובה וימשיך לזכות אותנו בפרי יצירתו.

ליאונד בלקלב מוזיאון תל אביב סבינה שביד

שיתוף 0

פוסט